

**Інститут кібернетики імені В. М. Глушкова
Національної академії наук України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка**

МАТЕМАТИЧНЕ ТА КОМП'ЮТЕРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ

Серія: Технічні науки

Збірник наукових праць

Випуск 12

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
2015

УДК 004.94:53.072

ББК 30

М34

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ № 14522-3493Р від 25.06.2008 р.

Збірник наукових праць включено до Переліку наукових фахових
видань ДАК Міністерства освіти і науки України з технічних наук
(наказ №1021 від 07 жовтня 2015 р.)

Друкується згідно з рішенням вченої ради Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка,
протокол № 3 від 26 березня 2015 року.

Рецензенти:

С. О. Лук'яненко, д.т.н., професор, завідувач кафедри Національного
технічного університету України «Київський політехнічний інститут»;

В. В. Мохор, д.т.н., професор, директор Інституту проблем моделювання в
енергетиці ім. Г. Є. Пухова НАН України.

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор

Ю. Г. КРИВОНОС
академік НАНУ, д.ф.-м.н., проф.

Заст. відповідального редактора

А. Ф. ВЕРЛАНЬ
член-кор. НАПНУ, д.т.н., проф.

Відповідальний секретар

В. А. ФЕДОРЧУК
д.т.н., проф.

В. П. БОЮН,

член-кор. НАНУ, д.т.н., проф.

В. В. ВАСИЛЬСВ,

член-кор. НАНУ, д.т.н., проф.

А. ГЕБРЕМЕДІН,

д-р філософії (енергетика), проф.

В. К. ЗАДІРАКА,

академік НАНУ, д.ф.-м.н., проф.

І. М. КОНЕТ,

д.ф.-м.н., проф.

Б. Б. НЕСТЕРЕНКО,

д.т.н., проф.

С. ОТТОСОН,

д-р філософії (фізика), проф.

О. М. ХІМІЧ,

член-кор. НАНУ, д.ф.-м.н., проф.

М34 **Математичне та комп'ютерне моделювання. Серія: Технічні науки** : зб.
наук. праць / Інститут кібернетики імені В. М. Глушкова Національної
академії наук України, Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка ; [редкол.: Ю. Г. Кривonos (відп. ред.) та ін.]. —
Кам'янець-Подільський : К-ПНУ, 2015. — Вип. 12. — 184 с.

У збірнику друкуються результати досліджень, що стосуються проблем
застосування математичних моделей у різних галузях людської діяльності.

Для наукових та інженерно-технічних працівників, докторантів, аспірантів,
студентів вищих навчальних закладів.

УДК 004.94:53.072

ББК 30

© Інститут кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України, 2015

© Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка, 2015

ISSN 2308-5916

**V. M. Glushkov Institute of Cybernetics
of National Academy of Sciences of Ukraine
Kamianets-Podilsky National Ivan Ohienko University**

**MATHEMATICAL AND COMPUTER
MODELLING**

Series: Technical sciences

Scientific journal

ISSUE 12

Kamianets-Podilsky National Ivan Ohienko University
2015

Critics:

S. Lukyanenko, Doctor of Technical Science, Professor,
Head of Department, National Technical University of Ukraine
«Kyiv Polytechnic Institute»;

V. Mohor, Doctor of Technical Science, Professor,
Head of Pukhov Institute for Modelling
in Energy Engineering of the NAS of Ukrain.

Editorial board:

Yu. Krivonos, Academician of the NAS of Ukraine, Doctor
of Physical and Mathematical Sciences, Professor (Executive Editor);

A. Verlan, Corresponding Fellow of the NAPS of Ukraine,
Doctor of Technical Science, Professor (Vice Executive Editor);

V. Fedorchuk, Doctor of Technical Science,
Professor (Responsible Secretary);

V. Boyun, Corresponding Fellow of the NAS of Ukraine,
Doctor of Technical Science, Professor;

A. Gebremedhin, Ph.D. R. Energy, Professor, Norway;

O. Himich, Corresponding Fellow of the NAS of Ukraine, Doctor
of Physical and Mathematical Sciences, Professor;

I. Konet, Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor;

B. Nesterenko, Doctor of Technical Science, Professor;

S. Ottosson, Ph.D. Physics, Professor, Norway;

V. Vasiliev, Corresponding Fellow of the NAS of Ukraine,
Doctor of Technical Science, Professor;

V. Zadiraka, Academician of the NAS of Ukraine,
Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor.

Mathematical and computer modelling. Series: Technical sciences:
scientific journal / V. M. Glushkov Institute of Cybernetics of the Na-
tional Academy of Sciences of Ukraine, Kamianets-Podilsky National
Ivan Ohienko University ; [Editorial Board: Yu. Krivonos (Executive
Editor) and others]. — Kamianets-Podilsky : Kamianets-Podilsky Na-
tional Ivan Ohienko University, 2015. — ISSUE 12. — 184 p.

The book publishes results of studies on the mathematical models' appli-
cation problems in various areas of human activity.

Intended for scientific and engineering staff, researchers, undergraduate,
graduate and Ph. D. students, post-graduates.

© V. M. Glushkov Institute of Cybernetics
of NAS of Ukraine, 2015

© Kamianets-Podilsky National
Ivan Ohienko University, 2015

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Ali Zada Parviz — Doctor of Technical Science, Professor, Professor OKAN University, Istanbul, Turkey

Білокопитова Майя Володимирівна — студентка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», м. Київ, Maya92.08@mail.ru

Верлань Андрій Анатолійович — кандидат технічних наук, Національний технічний університет України «КПІ», м. Київ, verlandr@gmail.com

Верлань Дмитро Анатолійович — аспірант Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, dmitriverlan@gmail.com

Власюк Анатолій Павлович — доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних систем та обчислювальних методів Міжнародного економіко-гуманітарного університету ім. академіка С. Дем'янчука, м. Рівне, A.P.Vlasyuk.rv@gmail.com

Гук Наталія Анатоліївна — доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютерних наук Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара, м. Дніпропетровськ

Дячук Олександр Анатолійович — кандидат технічних наук, старший науковий співробітник державної установи Інститут економіки та прогнозування НАН України, м. Київ, diachuk@ief.org.ua

Жуковський Віктор Володимирович — старший викладач кафедри прикладної математики Національного університету водного господарства та природокористування, м. Рівне, ZeonET@gmail.com

Іванюк Віталій Анатолійович — кандидат технічних наук, доцент кафедри інформатики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський

Yilmaz Murat — Ph. D., University of Illinois at Urbana-Champaign, IL, USA

Ірмухаметова Рано Мархазітовна — старший викладач Ташкентського державного технічного університету, м. Ташкент, Узбекистан

Кадиров Мірхусан Мірпулатовіч — старший викладач Ташкентського державного технічного університету, м. Ташкент, Узбекистан

Кисельов Владлен Борисович — асистент Черкаського державного технологічного університету, м. Черкаси

Кисельова Ганна Олексіївна — старший викладач Черкаського державного технологічного університету, м. Черкаси

Климюк Юрій Євгенійович — кандидат технічних наук, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

Костьян Наталія Леонідівна — старший викладач Київського національного університету технологій та дизайну, м. Київ, k_n_1@mail.ru

Магас Олексій Сергійович — аспірант кафедри обчислювальної математики та математичної кібернетики Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара, м. Дніпропетровськ, darth.xelam@gmail.com

Мажара Ольга Олександрівна — аспірант Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», м. Київ, olyamazhara@gmail.com

Махович Олександр Іванович — аспірант кафедри інформатики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський, umismag@gmail.com

Ободан Наталія Іллівна — доктор технічних наук, професор, професор кафедри обчислювальної математики та математичної кібернетики Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, м. Дніпропетровськ, vobodan@mail.ru

Огородник Ольга Євгенівна — магістрант Університет міста Йовіка, м. Йовік, Норвегія, olka_ukr@yahoo.com

Петрик Михайло Романович — доктор фізико-математичних наук, доцент, завідувач кафедри програмної інженерії Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя, м. Тернопіль, Mykhaylo_Petryk@tu.edu.te.ua

Понеділок Вадим Віталійович — аспірант кафедри інформатики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський

Протасов Сергій Юрійович — кандидат технічних наук, Черкаський державний технологічний університет, м. Черкаси, protasov_sergey@mail.ru

Сагатов Міразіз Варісович — доктор технічних наук, професор, професор Ташкентського державного технічного університету, м. Ташкент, Узбекистан

Skogsrød Torbjørn — Dean of the Technology, Economy and Management Faculty, Gjøvik University College, Gjøvik, Norway.

Sterten Jo — Assistant Professor, Gjøvik University College, Hogskolen i Gjøvik, Norway

Тихоход Володимир Олександрович — кандидат технічних наук, старший викладач кафедри автоматизації проектування енергетичних процесів та систем Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», м. Київ, tikhokhod@mail.ru

Tuncay R. Nejat — Doctor of Technical Science, Professor, Professor OKAN University, Istanbul, Turkey

Ustun Ozgur — Ph. D., Istanbul Technical University, Istanbul, Turkey

Фуртат Юрій Олегович — аспірант Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є. Пухова НАН України, м. Київ, saodhar@ukr.net

Чевська Крістіна Сергіївна — асистент кафедри інформатики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський

Чмирь Ігор Олексійович — доктор технічних наук, доцент, професор Одеського державного екологічного університету, м. Одеса, chimir@mail.ru

Шаповалова Світлана Ігорівна — кандидат технічних наук, доцент Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», м. Київ, lana@aprodos.kpi.ua

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК АВТОРІВ

А		О	
Ali Zada P.	116	Ободан Н. І.	84
		Огородник О. Є.	15
Б		П	
Білокопитова М. В.	173	Петрик М. Р.	141
		Понеділок В. В.	36
В		Протасов С. Ю.	65
Верлань А. А.	5,15	С	
Верлань Д. А.	24	Сагатов М. В.	92
Власюк	161	Skogsrød Torbjørn	5
		Sterten Jo	5, 15
Г		Т	
Гук Н. А.	84	Тихоход В. О.	101
		Tuncay R. N.	116
Д		У	
Дячук О. А.	101	Ustun O.	116
Ж		Ф	
Жуковський В. В.	161	Фуртат Ю. О.	125
		Ч	
І		Чевська К. С.	24
Іванюк В. А.	36	Чмирь І. О.	125
Yılmaz M.	116	Ш	
Ірмухаметова Р. М.	92	Шаповалова С. І.	131
К			
Кадиров М. М.	92		
Кисельов В. Б.	42		
Кисельова Г. О.	42		
Климюк Ю. Є.	50		
Костьян Н. Л.	65		
М			
Магас О. С.	84		
Мажара О. О.	131		
Махович О. І.	77		

ЗМІСТ

Skogsrød Torbjørn, Sterten Jo, Verlan A. A.
 Mathematical modeling of mixing microjets
 of gas applied to the flaw detection problems..... 5

Sterten Jo, Ogorodnyk O. E., Verlan A. A.
 Principles of precision parametric reduction for mathematical models 15

Верлань Д. А., Чевская К. С.
 Способы формирования интегральных
 динамических моделей нелинейных систем регулирования 24

Іванюк В. А., Понеділок В. В.
 Побудова ядер інтегрального ряду Вольтерри
 методом апроксимації фігурою обертання 36

Кисельова Г. О., Кисельов В. Б.
 Ітераційний алгоритм розв'язування нелінійних інтегральних
 рівнянь типу Вольтерри II роду в середовищі Matlab 42

Климюк Ю. Є.
 Моделювання фільтраційних полів для одного класу багатошарових
 фільтрів із кусково-однорідними пористими завантаженнями 50

Костьян Н. Л., Протасов С. Ю.
 Алгоритм идентификации динамических моделей с запаздыванием.....65

Махович О. І.
 Застосування інтегрального перетворення зі скінченними межами
 при моделюванні об'єктів із розподіленими параметрами 77

Ободан Н. И., Гук Н. А., Магас А. С.
 Выбор модели действительности для наблюдаемой
 системы с помощью нейросети 84

Сагатов М. В., Ирмухамедова Р. М., Кадыров М. М.
 Методы моделирования первичных преобразователей
 и алгоритмы инверсной обработки сигналов акустической эмиссии 92

Дячук А. А.,Тихоход В. А.
 Взаимосвязь и особенности временной и частотной форм
 интегральных динамических моделей 101

Ustun O., Yilmaz M., Ali Zada P., Tuncay R. N.
 Noises Cancelling Adaptive Methods in Control Telemetry
 Systems of Oil Electrical Submersible Pumps..... 116

Чмир І. О., Фуртат Ю. О.

Про класифікацію знань і їх представлення в гібридних інтелектуальних системах для забезпечення діяльності програмних діалогових агентів 125

Shapovalova S. I., Mazhara O. O.

Production system shell for mobile Devices 131

Петрик М. Р.

Моделювання та ідентифікація параметрів задач дифузії в неоднорідних наномультиматеріалах градієнтними методами та інтегральними перетвореннями 141

Власюк А. П., Жуковський В. В.

Математичне моделювання вертикальної міграції радіонуклідів в каталітичному пористому середовищі у нелінійному випадку 161

Білокопитова М. В.

Методи використання онтологічних засобів представлення знань в автоматизованих системах 173

Відомості про авторів 179

Алфавітний покажчик авторів 181

Інститут кібернетики імені В. М. Глушкова
Національної академії наук України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

МАТЕМАТИЧНЕ ТА КОМП'ЮТЕРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ

Серія: Технічні науки

Збірник наукових праць

Випуск 12

Підписано до друку 12.10.2015 р. Гарнітура «Таймс».
Папір офісний. Друк різнографічний.
Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 10,7. Обл.-вид. арк. 9,6.
Тираж 100. Зам. № 688.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка,
вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-Подільський, 32300.
Свідоцтво серії ДК № 3382 від 05.02.2009 р.

Надруковано в Кам'янець-Подільському національному
університеті імені Івана Огієнка,
вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-Подільський, 32300.
Свідоцтво серії ДК № 3382 від 05.02.2009 р.